

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΣΚΑΠΑΝΕΙΣ

Στο αφιέρωμα αυτό του περιοδικού, που σκοπό έχει να φέρει την έρευνα της Παλαιολιθικής περιόδου κοντά στο πλατύ κοινό, πιστεύουμε πως ταυτίζεται να παραθέσουμε σύντομα βιογραφικά σημειώματα των σπουδαιότερων αρχαιολόγων, που υπήρξαν και πρωτόποροι στον τομέα αυτόν, συνοδευόμενα από κάποια φωτογραφία τους. Και αυτό, γιατί είναι ευχάριστο να βλέπει κανείς τη μορφή κάποιου, για το έργο του οποίου διαβάζει. Είναι σαν να γνωρίζει τον ίδιο τον δημιουργό.

Geoff Bailey.

Geoff Bailey (1948)

Άγγλος προϊστοριολόγος. Έλαβε μέρος στην ανασκαφή της Καστρίτσας το 1967 με τον E. S. Higgs πρωτού αρχιεψη σπουδές Αρχαιολογίας και Ανθρωπολογία στο Πανεπιστήμιο του Cambridge από όπου απορρίφθηκε το 1975 (Ph.D.: "The role of shell middens in Prehistoric economies"). Δέκτερας από το 1976 στο Τμήμα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου του Cambridge και καθηγητής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο του Newcastle από το 1996. O G. Bailey ξαναγύρισε στην Ήπειρο το 1979 με τους P. Carter, H. Higgs και C. Gamble, όπου ανέλαβε την επανεξέταση του υλικού της Καστρίτσας και του Αστροχάλικου και δρομοδόκυτος νέα έρευνα στο πεδίο. Ανακάλυψε τα κλειδιά με τον P. Carter και περισυνέλεξε νέο υλικό χρονολόγησης από το Αστροχάλικο με τον John Gowlett το 1981.

Οι ανασκαφές στο Κλειδί άρχισαν το 1983. Στην αρχική ομάδα προστέθηκαν οι C. Royley (IPH), Institut de Paléontologie Humaine, Παρίσι (λίθινα εργαλεία

σύνολα), και D. Webley και D. Sturdy (πλαισιογραφία). Άργυτερα η ομάδα μεγάλωσε με τους G. King (IPG), Παρίσι, νεοτεκνική; C. Turner, Open University, Milton Keynes (παλαιολογία), M. MacLlin, Leeds University, και J. Lewis, University College of Wales, Aberystwyth (ποτάμια, γεωμορφολογία), E. Moss, Harvard University (ιχνη χρήσης), N. Winder, University of Cambridge (στατική) και S. Green, University of Manchester (εθνογραφία). Στην ομάδα που εργάστηκε στο Κλειδί συμμετείχαν και φοιτήτες, οι οποίοι αργότερα ανάπτυξαν ανεξάρτητες έρευνες: E. Άδην, N. Γαλανίδην, E. Κοτζαμπούλου, B. Παπακωνσταντίνου, A. Sinclair, F. Wenban-Smith, K. Willis και J. Woodward.

O G. Bailey άρχισε πρόσφατα έρευνα πεδίου στην Αιγαίοπλατα. Ενδιαφέρεται για την εξέμερωση του αλόγου στο Καζακστάν και τον ρόλο των υδατικών πόσιμων στους πολιτισμούς που απαντύχθηκαν στο περιβάλλον του Νείλου.

Είναι συγγραφέας πολλών βιβλίων, όπως: *Economic Archaeology*, Oxford 1981. *Hunter-gatherer Economy in Prehistory: A European perspective*, Cambridge 1983. *Stone Age Prehistory. Studies in Memory of Charles McBurney*, Cambridge 1986. Η δημοσίευση των έρευνών στην Ήπειρο αναμένεται στο τέλος του 1996 με τίτλο: *Kithi: Archaeology of a Late Glacial Landscape in Epirus, Northwest Greece*, Cambridge Institut de Physique du Globe.

Geoff Bailey (1948)

English prehistorian. He took part in the excavation of Kastritsa, Epirus, in 1967, with E. S. Higgs, before reading Archaeology and Anthropology at Cambridge University, where he graduated in 1975 (Doctoral Thesis: "The Role of Shell Middens in Prehistoric Economies"). He was appointed lecturer of Archaeology at Cambridge University in 1976 and professor of Archaeology at the University of Newcastle in 1996.

Geoff Bailey returned to Epirus in 1979, together with P. Carter, H. Higgs and C. Gamble. While there, he undertook to reappraise the material from Kastritsa and Asprochaliko and initiated a new search on the site. He discovered Klithi with P. Carter and collected new dating material from Asprochaliko, with John Cowlett, in 1981.

Excavations at Klithi began in 1983. The initial team was joined by C. Roubet, Institut de Paléontologie Humaine, Paris (stone implements) and D. Sturdy (palaeogeography). The team was later enlarged by the presence of G. King, Institut de Physique du Globe, Paris (neotectonics), C. Turner, Open University, Milton Keynes (palynology), M. Macklin, Leeds University and J. Lewin, University College of Wales, Aberystwyth (river geomorphology), E. Moss, Harvard University (usage traces), N. Winder, Cambridge University (statistics) and S. Green, University of Manchester (ethnography). The team which worked at Klithi included students, who subsequently initiated their own independent research later: E. Adam, N. Galanidou, E. Kotzabopoulou, V. Papakonstantinou, A. Sinclair, F. Wenban-Smith, K. Willis and J. Woodward. Geoff Bailey has recently begun field research in Australia. He is interested in the domestication of the horse in Kazakhstan and the role of water resources in the development of civilisations around the Nile.

He is the author of many books, such as: *Economic Archaeology*, Oxford 1981, *Hunter-gatherer Economy in Prehistory: A European Perspective*, Cambridge 1983, *Stone Age Prehistory: Studies in Memory of Charles McBurney*, Cambridge 1986. Publication of the research results in Epirus is expected at the end of 1996, under the title *Klithi: Archaeology of a Late Glacial Landscape in Epirus, Northwest Greece*, Cambridge.

G.B.

Henri Breuil (1877-1961)

Γάλλος κληρικός και προϊστοριολόγος. Από τη νεαρή του ηλικία ενδιαφέρθηκε για τη Φυσική Ιστορία, τη Γεωλογία και την Παλαιοντολογία. Το 1905-1906 διδάξτηκε Προϊστορία στο Πανεπιστήμιο του Freiburg, στην Ελβετία, και το 1910 εκλέχθηκε καθηγητής στο Institut de Paléontologie Humaine, στο Παρίσι. Από το 1929 έως το 1947 είχε την έδρα της Προϊστορίας στο Collège de France. Επίτιμος διδάκτωρ πολλών ευρωπαϊκών πανεπιστημάν, όπως του Cambridge, της Oxford, της Λασαΐνας, Ο Ανρί Μπρέι, χάρη στην επανέξταση της στρωματογραφίας πολλών θέσεων στη Γαλλία και με τη μελέτη των λίθινων εργαλείων συνόλων, καθορίστηκε την πολιτισμική ακολουθία της Ύστερης Παλαιολιθικής έτσι ώπας ισχύει ακόμα, σε γενικές γραμμές, μέχρι σήμερα. Παράλληλα αποτύ-

Ο Η. Breuil και
ο H. Obermaier
(2ος και 4ος από αριστερά)
το 1925 στην Άλταμιρα,
Ιαναία.
(Φωτ. Musée de l'Homme).

πώσας και μελέτης είναι μεγάλον αριθμόν έργων τέχνης και συνέβαλε στην αποδοχή της αρχαιότητας και της αυθεντικότητας της Παλαιολιθικής τέχνης. Ο Μιτρέας ταξίδιες και εργάστηκε ακαπνότατα στην πολλές χώρες της Ευρώπης, στη Βόρεια Αφρική, στην Αιγαίον, την Κένυα, την Εγύπτο, Ανατολή και την Κίνα. Του οφείλουμε σημαντικό αριθμό δημοσιεύσεων, ανάμεσα στις οποίες διακρίνονται: *The Cave of Altamira*, Μαδρίτη 1935 (με τον H. Obermaier), *Les subdivisions du Paléolithique supérieur et leur signification*, Παρίσι, 1937, και το 400 siècles d'art pariétal, Montignac 1952.

Βιβλιογραφία: Skrotzky N., 1964. *L'abbé Breuil et la Préhistoire*. Paris, Seghers.

Γ. Κ.-Φ.

Henri Breuil (1877-1961)

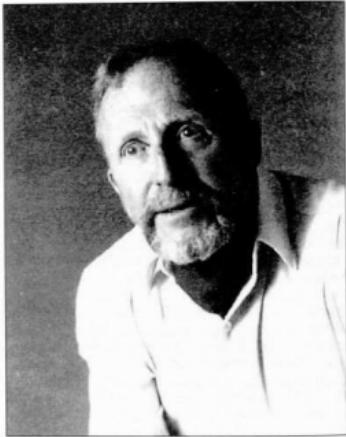
French clergyman and prehistorian. He was attracted from an early age to Natural History, Geology and Palaeontology. From 1905 to 1906 he taught Prehistory at the University of Freiburg in Switzerland and in 1910 he was appointed professor at the Institut de Paléontologie Humaine in Paris. From 1929 until 1947 he held the chair of Prehistory at the Collège de France. He was awarded honorary doctorates by many European universities, such as Cambridge, Oxford and Lisbon. Thanks to his reexamination of the stromatography of many sites in France and his study of sets of stone implements, H. Breuil established the cultural continuity of the Late Palaeolithic period, which enjoys general acceptance to this day. At the same time, he studied and made graphic reproductions of a large number of works of art and contributed to the acceptance of antiquity and the authenticity of Palaeolithic art. Breuil travelled extensively and worked tirelessly in many European countries, in North Africa, Ethiopia, Kenya, the Near East and China. We owe him a considerable number of publications, some of which are: *The Cave of Altamira*, Madrid 1935 (with H. Obermaier), *Les subdivisions du Paléolithique supérieur et leur signification*, Paris 1937, and *400 siècles d'art pariétal*, Montignac 1952.

Bibliography: N. Skrotzky, *L'abbé Breuil et la Préhistoire*, Seghers, Paris 1964.

G. K.-F.

Jean Chavaillon (1925)

Γάλλος προϊστοριολόγος. Σπουδάσας Εθνολογία και Φυσικές επιστήμες στη Παρίσι, όπου ουποστηρίχθηκε το 1964 η διδακτορική του διατρίψη με θέμα "Οι αποθέσεις του Τεταρτεύοντος στη βορειοδυτική Σαχάρα". Διευθύνθηκε ερευνών στο Centre National de Recherches Scientifiques από το 1969, συμμετείχε στις ανασκαφές του Arcy-sur-Cure, στη Γαλλία, και διέμυνε πολλές επιστημονικές αποστολές στην Σαχάρα, στην Ιτανία, στην Τουρκία, στον Λίβανο και από το 1965 στην Αιγαίον, όπου ανέσκαψε γνωστέσσεις της Πρώιμης Παλαιολιθικής, μεταξύ των οποίων την Melka Kontoura. Ο J. Chavaillon οργάνωσε και διέμυνε την Πανεπιστημιούπολη Paris το σεμινάριο "Προϊστορία και Αρχαιολογία της Αρρικής". Στην Ελλάδα συνεργάστηκε με τη σύζυγό του Nicole Chavaillon στην έρευνα της Ηλείας από το 1962-1964. Από το συγγραφέα του έργου διακρίνονται τα πρόσφατα *L'Age d'Or de l'Humanité*, Paris 1996.

Jean Chavaillon (1925)

French prehistorian. He studied Ethnology and Natural Sciences in Paris, and in 1964 he submitted his doctoral thesis: "The Quarternary Deposits in the Northwest of the Sahara". Director of Research at the Centre National de Recherches Scientifiques, since 1989, he participated in the Arcy-sur-Cure excavations, in France, and led many scientific expeditions in the Sahara, in Spain, Turkey, Lebanon, and, since 1985, in Ethiopia, where he excavated well-known sites of the Early Palaeolithic period, Melka Kontoure among them. At the Paris-I University, Chavallion set up and conducted the seminar on "Prehistory and Archaeology of Africa". In Greece, in collaboration with his wife Nicole Chavallion, he worked on the surface research of the region of Eleia, from 1962 till 1964. Among his writings we note his recent work *L'Age d'Or de l'Humanité*, Paris 1996.

Francis Hours (1921-1987)

Γάλλος ιησουΐτης κληρικός και προϊσταριόλογος. Έκανε τα πρώτα του βήματα στην ανασκαφή του Arcy-sur-Cure ως στένος συνεργάτη του A. Leroy-Gourhan. Από τα μέρα της δεκαετίας του 50 ζήσε που αιφερώθηκε στην προϊστορική έρευνα με συνοδοπόρους τους L. Copeland, J. E. Bessanson, P. Sanlaville, O. Aurenche, J. et M. - C. Cauvin. Μετά το 1976 εγκαταστάθηκε στην Λίουν όπου εργάζεται και πρωτοπορεί σε πολλούς τομείς. Στον τομέα της μεθοδολογίας ο F. Hours θα επεξεργάστει και θα παρουσιάσει μια λιστα-τύπων για τη μελέτη των εργαλειακών συνόλων της Εγγύς Ανατολής. Θα χρηματοποιήσει την πληροφορική όχι μόνο για τη σπαστική επιεργασία του αιώνικου αλλά και για τον στρωματογραφικό ελέγχο. Στον τομέα της χρονολόγησης θα τονίσει το ρόλο της απόλυτης χρονολόγησης στη θέσπιση ενός σοβαρού χρονολογικού πλαισίου. Τέλος, ο τρίτος τομέας θα παρίσταται της θεωρητικής αρχαιολογίας: ο F. Hours θα συμβάλει τα μέριστα στη διάδοση της New Archaeology στη Γαλλία. Ο Hours συνεργάτησε με τον J. Chauvalίαν που επινοήσαν

κή έρευνα στην Ηλεία, αλλά και στις ανασκαφές της Melka Kontoure, στην Αιθιοπία, και ήταν από τους πρώτους που εξέφρασε την υπόθεση μετακίνησης του Homo erectus από την Αφρική στην Εγγύς Ανατολή και μετά στην Ευρώπη. Είναι ο μόνος προϊστοριολόγος, μαζί με τον καθηγ. O. Bar-Yosef, του Πανεπιστημίου του Harvard, που γνώριζε τόσο καλά την Προϊστορία της Εγγύς Ανατολής από την Πρώιμη Παλαιολιθική έως την Νεολιθική. Ο F. Hours δημοσιεύει πολλές εργασίες και δρομολόγηση τα Συμπόσια για την Προϊστορία της Εγγύς Ανατολής.

Βιβλιογραφία: "Hommage à Francis Hours". Lyon, Maison de l'Orient, 1989, 45 p. Aurenche O., 1988. "Francis Hours et la Préhistoire du Levant". *Paleorient*, 14, 2, 9-12.

Γ. Κ.-Φ.

Francis Hours (1921-1987)

French Jesuit clergyman and prehistorian. He made his debut during the Arcy-sur-Cure excavations, as a close associate of A. Leroi-Gourhan. In the mid-fifties he established himself in Lebanon, where he and his collaborators, L. Copeland, J. Besanson, P. Sanlaville, O. Aurenche, J. and M.-C. Cauvin, dedicated themselves to Prehistoric research. After 1976 he settled in Lyon, where he carried out pioneering work in many fields. In the field of Methodology, Hours elaborated and presented a list of types for the study of Middle East

sets of implements. He applied computer technology for the statistical analysis of his material, as well as for stromatographic research. In the field of Chronology, he emphasised the role of absolute dating for the establishment of a strict chronological framework. His third field of interest touched on Theoretical Archaeology: Hours contributed substantially to the New Archaeology's propagation in France. He collaborated with J. Chavallion in surface surveys in Eleia, NW Peloponnese, but also in the Melka Kontoure's excavations in Ethiopia, and was among the first to put forward the hypothesis that *Homo erectus* moved from Africa to Near East and from there onto Europe. Together with professor O. Bar-Yosef, of Harvard University, he was the only prehistorian who was so well versed in the Prehistory of the Near East, from the Early Palaeolithic to the Neolithic Age. He is the author of many publications and the organiser of the Symposia for the Prehistory of the Near East.

Bibliography: *Hommage à Francis Hours*. Lyon 1989. O. Aurenche, "Francis Hours et la Préhistoire du Levant", *Paleorient* 14/2 (1988).

G. K.-F.

Σωτήρης Δάκαρης (1916)

Έλληνας αρχαιολόγος και πανεπιστημιακός. Σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και μετεκπαιδέυτηκε στο Πανεπιστήμιο του Tübingen. Το 1965 εκλέχθηκε τακτικός καθηγητής

Σωτήρης Δάκαρης.

στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Ήταν από τους πρώτους που συνέβαλαν στην εδράσιση και ανάπτυξη του νεοσύστατου αυτού Πανεπιστημίου. Διδάσκαλη Κρατική Αρχαιολογία, ενώ παράλληλα κάλυψε τις ανάγκες της σχολής με μαθήματα Προϊστορικής Αρχαιολογίας, όπου η διδασκαλία της ΠΕ καταλαμένων μετέβη μέρος. Μεταξύ 1968 και 1977 εργάστηκε στα Αθηναϊκό Κέντρο Οικοτεχνίας και ανάπτυξε έντονη ανασκαφική και συγγραφική δραστηριότητα. Το 1976-77 εκλέχθηκε πρύτανος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Εγγράφων 50 περίπου μέλετες, οι περισσότερες από τις οποίες ανέφερανται στην Αρχαιολογία και την Ιστορία της Ήπειρου. Τιμήθηκε από το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο του Βερολίνου, το Διμήτριο της πόλης Clermont-Ferrand της Γαλλίας, την Πανηγυρική Συνομοσπονδία Ελλάδος.

Η πρώτη περίοδος δραστηριότητας του Σ. Δάκρων πως πανεπιστημιακού δασκάλου συνέπεσε με τις έρευνες της αγγλικής ομάδας υπό τον E. S. Higgs στην Ήπειρο, τις οποίες υποστήριξε ίνθερμα και με καθηκόν.

Βιβλιογραφία: "Σωτήρης Δάκαρης: Βιογραφία και επιστημονικό έργο", Φτηνός, Ιωάννινα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 1994.

T. K.-Φ.

Sotiris Dakaris (1916)

Greek archaeologist and academic. He studied at the University of Athens and did post-graduate work at the University of Tübingen. In 1965 he was elected as full professor at the University of Ioannina. He was among the first to contribute to the establishment and promotion of this newly founded university, where he taught both Classical and Prehistoric Archaeology. From 1968 to 1974 he worked for the Athens Oekistics Centre (Town-Planning) and engaged himself to excavating and writing. In 1976-1977 he was appointed Rector of the University of Ioannina. Author of almost 50 works, most of which concern the Archaeology and History of Epirus, he has been honoured by the German Archaeological Institute of Berlin, the Town Council of Clermont-Ferrand in France and the Panepirotic Union of Greece. Dakaris' first active period as an academic teacher coincided with the research carried out by the British under E.S. Higgs in Epirus, which he warmly and effectively assisted in more ways than one.

Bibliography: "Sotiris Dakaris : Biography and Scientific Work", Figos, University of Ioannina, Ioannina1994.

G. K.-F.

Thomas W. Jacobsen (1935)

Αμερικανός αρχαιολόγος, καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας στη Πανεπιστημίου της Indiana, στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Επικεφαλής του "Argolid Exploration Project", που ειχε οργανωθεί και δρομολογήθηκε από τον καθ. M. Jameson, του Πανεπιστημίου της Pennsylvania, στον οποίον άλλωστε οφειλεται και το πρώτο παλαιολιθικό έργμα στην Αργολίδα, ο T. W. Jacobsen συστήστηκε και δημιύρθηκαν μια διεπιστημονική ομάδα που ανέλαβε την ανασκαφή στο οπήλαι Φραγκή της Αργολίδας από το 1967 έως το 1979. Παράλληλα, για το συντομότερο τηρεύεντας και των δημοσιεύσεων που ακολουθήσαν, οργανώσας δύο Συμπόσια στο Βιοτόπιο από το 1978 και το 1982. Οι ομάδα που εργάστηκε

το Φράγχι απότελεσαν επιτομής πολλών ειδικότητων, καλύπτοντας είτε όλες τις πλευρές της ανασκαφικής έρευνας μιας προϊστορικής θέσης. Διακρίνουμε τους W. R. Ferrand (ανασκαφικά θέματα), Πανεπιστήμιο του Michigan, T. H. Van Anden (παταλο-επεριβόλαιο), Πανεπιστήμιο του Stanford, C. Perles (λίθινα εργαλεία σύνολα), Πανεπιστήμιο Paris X, C. Runnels (επιφανειακές έρευνες), Πανεπιστήμιο της Βοστώνης, J. C. Shaderton (μαλακά), Πανεπιστήμιο του Cambridge, J. M. Hansen (λακούδες/θυσιαστονούγια), Πανεπιστήμιο της Βοστώνης, S. Payne (νησίδα), κ.ά.

Γ. Κ. -Φ.

Thomas W. Jacobsen (1935)

American archaeologist, professor of Classical Archaeology at the University of Indiana in the USA. He headed the "Argolid Exploration Project", which had been organised by professor M. Jameson, of the University of Pennsylvania, to whom we owe the first Palaeolithic finding in the Argolid. Jacobsen set up and directed an international interdisciplinary team, which undertook the excavation of the Frangithi cave in the Argolid, between 1967 and 1979. For the coordination of the research and the ensuing publications, he also organised two Symposia in Bloomington, in 1978 and 1982. The team which worked at Frangithi consisted of scientists from various disciplines, a fact which ensured that all aspects of the excavational research at a Prehistoric site were covered. We note the presence of the following: W. R. Ferrand (excavation issues), University of Michigan, T. H. Van Andel (palaeoenvironment), University of Stanford, C. Perles (stone implements), University of Paris X, C. Runnels (surface survey), University of Boston, J. C. Shackleton (molluscs), Cambridge University, J. M. Hansen (palaeoethnobotany), University of Boston, S. Payne (fauna), and others.

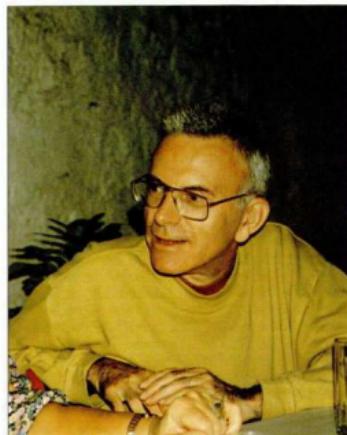
G K F

Janusz Kozłowski (1936)

Πολιώνως προϊστορικός και πανεπιστημιακός καθηγητής Προϊστορίας από το 1974 στο Πανεπιστήμιο Jægellion της Κρακοβίας. Ασχολείται με τα προβλήματα της Ύστερης Παλαιολιθικής και της Νεολιθικής Διηγήμας πολλές ανασκαφές και επιστημονικές αποστολές στην Ευρώπη, συγκεκριμένα στην Πολωνία, Σλοβακία, Βουλγαρία, πρώην Γιουγκοσλαβία, αλλά και στην Ελλάδα, την Εγγύδη Ανατολή, την Αιγαίο, την Τουρκία, την Κεντρική Αμερική και τις Μεγάλες Antilles. Το ερευνητικό του έργο αποσκοπεί στη λεπτοκανθάριση τριών μεγάλων προβλημάτων της πανγκόσμιας προϊστορίας: τη μετάβαση από τη Μέση στην Ύστερη Παλαιολιθική και την προέλευση του Σύγχρονου Ανθρώπου στην Ευρώπη (Τεμπτα, Βουλγαρία), την επιδροή της μεγάλης εξαπάτωσης των πατεγγανών στην κατοίκηση της Κεντρικής Ευρώπης κατά την Γραφείτια (Μορανάνη, Σλοβακία και Krakow-Spadzice, Πολωνία) και την αρχή της Νεολιθικής στην βόλκανική ζώνη και στη λεκάνη του

Δουάνων.
Ο Janusz Kozłowski είναι docteur honoris causa του Πανεπιστημίου του Bordeaux, I., μέλος του Deutsches Archaeologisches Institut, του Istituto Italiano de Preistoria e Protostoria, τιμητικό μέλος της British Prehistoric Society, μέλος της εκτελεστικής επιτροπής της Union Internationale des Sciences Préhistoriques (U.I.S.P.), και από το 1980 πρόεδρος της Επιτροπής VII (Υπέρ της Παλαιοθηλασσικής Διακύβευσης).

το βραβεύμαντον διακρίνουμε πολλά συνθετικά, όπως: *Il Paleolitico: Uomo, ambiente e cultura*, Milano 1987. *Homme et climats à l'Age du mammouth*, Paris 1988. *L'art de la Préhistoire en Europe orientale*, Paris 1992. *Atlas du Néolithique européen*, vol. I, Liege 1993. *Preistoria*, Milano 1993.

Janusz K. Kozłowski (1936)

Polish prehistorian and academic. Professor of Prehistory at the Jagellonian University of Krakow, since 1974. His interests center around the Late Palaeolithic and the Neolithic periods. He has headed many excavations and scientific expeditions in Europe, as in Poland, Slovakia, Bulgaria, former Yugoslavia, but also in Greece, the Near East, Egypt, Turkey, Central America and the Greater Antilles. His research target is to provide solutions to three major problems of world Prehistory, namely the process from the Middle to the Late Palaeolithic period and the origins of modern man in Europe (Tennmata, Bulgaria), the effects of the glaciers' expansion on Central European habitation, according to Gravettia (Moravany, Slovakia and Krakow-Spadzista, Poland), and the beginnings of the Neolithic period in the Balkans and the Danube area.

Janusz Kozłowski holds a honorary doctorate from the University of Bordeaux I, he is a member of the Deutsches Archäologisches Institut and of the Istituto Italiano di Preistoria e Protostoria, a honorary member of the British Prehistoric Society, a member of the executive committee of the Union Internationale des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques (UISPP) and, since 1980, president of the Committee VIII (Late Palaeolithic). He has been awarded the British Europa Prize.

He is the author of many synthetic works, such as: *Il Paleolitico: Uomo, ambiente e cultura*, Milano 1987. *Homme et climats à l'Age du mammouth*, Paris 1988. *L'Art de la Préhistoire en Europe orientale*, Paris 1992. *Atlas du Néolithique européen*, vol. I, Liege 1993. *Preistoria*, Milano 1993.

J.K.K.

François Lenormant (1837-1883)

Γάλλος αρχαιολόγος, ιστορικός και νομισματολόγος, γιος του γνωστού Κάρολου Λενόρμαν, σπουδαίου επίσης αρχαιολόγου και νομισματολόγου, που είχε συνδέεσται με τον Σαμούλιον (Champollion) στην Αίγυπτο (1828) και πέθανε στην Αθήνα το 1859. Ο Φ. Λενόρμαν υπήρξε από τους ιδρυτές του περιοδικού *La Gazette Archéologique*. Παράλληλα με το έργο του πάνω στη νομισματική, ενδιαφερόταν για την αρχαία ιστορία και τους πολιτισμούς που αναπτύχθηκαν στην Εγγύς Δυνατή. Δημοσίευσε τις εξής εργασίες: *Manuel d'Histoire ancienne de l'Orient jusqu'aux guerres médiques*, 1868; *Lettres assyriologiques sur l'histoire et les antiquités de l'Asie*, 1871, καθώς και το τρίτομο *La monnaie dans l'Antiquité*, 1873-1879. Άγον πριν από το θάνατό του, είδε το φως το έργο του *Origines de l'histoire d'après la Bible et les traditions des peuples orientaux*, 1880-1882.

Βιβλιογραφία: *Le Grand Robert des noms propres*. Paris, Le Robert, 1985.

Γ. Κ.-Φ.

François Lenormant (1837-1883)

French archaeologist, historian and numismatist, son of the well-known Charles Lenormant, another famous archaeologist and numismatist who followed Champollion in Egypt and died in Athens in 1859. F. Lenormant was one of the founders of the journal *La Gazette Archéologique*. Together with his numismatic work, he was interested in ancient history and the civilisations of the Near East. He published the following works: *Manuel d'Histoire Ancienne de l'Orient jusqu'aux Guerres Médiques*, 1968; *Lettres assyriologiques sur l'histoire*

François Lenormant.

et les antiquités de l'Asie, 1871, as well as the three-volume work: *La monnaie dans l'Antiquité*, 1873-1879. His work, *Origines de l'histoire d'après la Bible et les traditions des peuples orientaux*, 1880-1882, appeared shortly before his death.

Bibliography: *Le Grand Robert des noms propres*, Le Robert, Paris 1985.

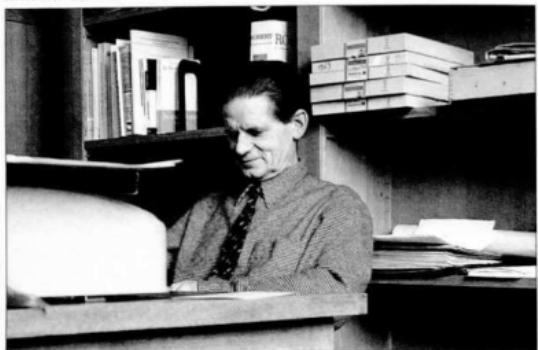
G. K.-F.

André Leroi-Gourhan (1911-1986)

Γάλλος προϊστοριολόγος και εθνολόγος, πανεπιστημιακός. Σε ηλικία 25 επών γίταν διδάκτωρ Ανθρωπινών και Φυσικών Επιστημών και διδηματούχος κυνεζήκων και ρωσικής γλώσσας του Institut National des Langues et Civilisations Orientales στο Παρίσι. Το 1936, επικεφαλής μιας ενδολογικής αποστολής του Musée de l'Homme, ταξίδεψε στην Ανατολή. Το 1945 έγινε καθηγητής στη Λαϊκή. Το 1956 πήρε την έδρα της Προϊστορικής Εθνολογίας της Σορβόνης, και από το 1970 και ως το βάντο το δίδασκε στο Collège de France. Άναπτυξές, έντονες, ανασκαφική δραστηριότητα σε δύο από τις μεγαλύτερες παλαιολογικές θέσεις της Γαλλίας, στα σπήλαια του Arcy-sur-Cure και στην υπαίθρια θέση του Pincevent, οπου πρώτος εφάρμοσε τη μεθόδο της ορίζοντας αποκαλυψής των στρωμάτων, με στόχο τη μελέτη της οριζόντιας κατανομής των ευρημάτων, γεγονός που έδωσε νέα διάσταση στην έρευνα της ΠΕ. Ασχολήθηκε επίσης με τη μελέτη της παλαιολιθικής τέχνης, για την οποία προτείνει μια νέα ερμηνεία, βασισμένη στο συμβολισμό της σεξουαλικότητάς της. Άγριες πλούσιες συγγραφικές έργα, στο οποίο διακρίνονται: *Evolution et techniques*, Paris 1943-46. *Les fouilles préhistoriques, techniques et méthodes*, Paris 1950. *Le geste et la parole*, Paris 1964. *Préhistoire de l'art occidental*, Paris 1965. Ήταν εκδότης του περιοδικού *Gallia Préhistoire*.

Η επιφανειακή έρευνα στην Ηλεία δεν προχώρωσε σε ανασκαφή, κι αυτό στέρεψε την δυνατότητα στον A. Leroi-Gourhan να εφαρμόσει στο πεδίο της τεχνικές και τις μεθόδους ανασκαφής των παλαιολιθικών θέσεων. Αν είχε γίνει κάτι τέτοια, ίσως η τροπή των πραγμάτων, όπου αφορά την έρευνα της ΠΕ, να ήταν διαφορετική.

André Leroi-Gourhan.

Βιβλιογραφία: Gaucher G., 1987. "André Leroi-Gourhan, 1911-1986". *Bulletin de la Société Préhistorique Française*, 84, 10-12.

G. K.-F.

André Leroi-Gourhan (1911-1986)

French academic, prehistorian and ethnologist. At the age of 25 he was awarded a doctorate in Human and Natural Sciences and degrees in Chinese and Russian from the Institut National des Langues et Civilisations Orientales in Paris. In 1936 he headed an ethnological expedition of the Musée de l'Homme, in the Far East. In 1945 he was appointed professor in Lyon. In 1956 he was appointed to the chair of Prehistoric Ethnology at the Sorbonne and taught at the Collège de France from 1970 up to his death. He excavated intensively at two of the greatest Palaeolithic sites in France, the caves of Arcy-sur-Cure and the open-air site of Pincevent; there he was the first to apply the method of horizontal strata revelation, which permitted the horizontal distribution of finds to be studied, thus opening up a new vista for Prehistoric research. He also applied himself to the study of art and proposed a new interpretation, based on the symbolism of sexuality. He was the author of many works, some of which are: *Evolution et techniques*, Paris 1943-1946, *Les fouilles préhistoriques: techniques et méthodes*, Paris 1950, *Le geste et la parole*, Paris 1964, *Préhistoire de l'art occidental*, Paris 1965. He was also the editor of the journal *Gallia Préhistoire*.

The surface survey in Eleia, NW Peloponnese, was not followed up by an excavation, and so Leroi-Gourhan was unable to put his techniques and excavation methods for Palaeolithic sites into practice. Had been able to apply his methods in the field, the course of Prehistoric research might have been different.

Bibliography: G. Gaucher, "André Leroi-Gourhan, 1911-1986", *Bulletin de la Société Préhistorique Française* 84 (1987), 10-12.

G.K.-F.

Henry de Lumley (1934)

Γάλλος προϊστοριολόγος, καθηγητής Προϊστορίας και διευθυντής του Muséum National d'Histoire Naturelle, στο Παρίσι. Ασχολήθηκε με την Πρώμη και Μέση Παλαιολιθική και διήγουντας τις ανασκαφές σε πολλές θέσεις της παλαιολιθικής στη Νοτιά Γαλλίας, όπως στα σπήλαια του Tautavel (όπου βρέθηκε και το γνωστό ανθρώπινο κρανίο), Hortus, Lazaret, Terra Amata. Διήγουντας επιστής της έρευνας στο δρόμο Bege, Vallée des Merveilles, στη Νοτιά Γαλλία, όπου ήρθαν στο φως βραχιογραφίες της Χαλκολιθικής και της Εποχής του Χάλκου. Οργάνωσε το 9ο Συνέδριο της Union Internationale des Sciences Préhistoriques (U.I.S.P.R.), που έγινε το 1976 στη Νίκαια της Γαλλίας. Στα πλαίσια του εργαστηρίου της Προϊστορίας που διευθύνει και των ανασκαφών που διενεργει, πρωθερέψει την διεπιστημονική συνεργασία με έμφαση στην Γεωλογία του Τεταρτογενούς και την μελέτη του παλαιοπεριβάλλοντος. Μεταξύ των έργων των διάκριτων: *Le Paléolithique Inférieur et Moyen du Midi méditerranéen son cadre géologique*, Paris 1969-1971. *Une cabane acheuléenne dans le grotte de Lazaret (Nice)*, Paris 1969. *Le Grandiose et le Sacré*,

Aix-en-Provence 1995. Είναι εκδότης του τρίτου μέρους της *La Préhistoire Française*, Paris 1976, και του περιοδικού *L'Anthropologie*.

Γ. Κ.-Φ.

Henry de Lumley (1934)

French prehistorian. Professor of Prehistory and Director of the Musée National d'Histoire Naturelle in Paris. He has been involved with the Early and Middle Prehistoric periods and has headed excavations on many Palaeolithic sites in the south of France, as in the Tautavel caves, where the well-known human skull, Hortus, Lazaret, Terra Amata, was discovered. He also directed the research on Mount Bego, in the Vallée des Merveilles, in the south of France, where the rock paintings of the Bronze-Stone Age and the Bronze Age were discovered. He organised the 9th Congress of the Union Internationale des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques (UISPP), which took place in Nice, France, in 1976. Within the framework of the Prehistory laboratory he is in charge of, he promotes interdisciplinary cooperation, with emphasis on the Quaternary's Geology and the study of the palaeoenvironment. His works include: *Le Paléolithique Inférieur et Moyen du Midi méditerranéen dans son cadre géologique*, Paris 1969-1971, *Une cabane achéuléenne dans la grotte du Lazaret (Nice)*, Paris 1969, *Le Grandiose et le Sacré*, Aix-en-Provence 1995. He has edited the three volume work *La Préhistoire Française*, Paris 1976, and he is also the editor of the journal *L'Anthropologie*.

G.K.-F.

Henry de Lumley.

του αυτές ο A. Markovits ανακρύψθηκε διδάκτωρ της Προϊστορίας του Πανεπιστημίου της Βιέννης και έκτακτος καθηγητής της Προϊστορίας και της Γεωγραφίας στο Παρίσι.

Αυτός επακόλουθο και συνέχεια των ερευνών τού A. Markovits στην Ελλάδα ήταν οι ανασκαφές του R. Stampfli στο σπήλαιο Σεινή της Κωνιτίδας και του L. Reich στο σπήλαιο Κεφαλόρη της Αργολίδας, που έφεραν στο φως άνω παλαιολιθικούς ορίζοντες κατοικησης.

Θ. Πίτσιος

Adalbert Markovits (1897-1941)

O Adalbert Markovits, ενεργό μέλος σπηλαιολογικών οργανώσεων της Αυστρίας και της Γερμανίας, είχε αναπτύξει, αρχικά, αξέλογη δραστηριότητα στην επιστημονική έρευνα των καρστικών σχηματισμών της Κεντρικής Ευρώπης και ιδιαιτέρω της Αυστρίας. Στην περίοδο 1928-1940 πραγματοποίησε εκτεταμένες σπηλαιολογικές έρευνες και συστηματικές ανασκαφές στη χώρα μας με την υποστήριξη του Ανθρωπολογικού Μουσείου του Πανεπιστημίου Αθηνών. Σκοπός των ερευνών αυτών ήταν η αδιαβαστή επιβεβαίωση ανθρώπινης παρουσίας και κατοικησης του ελλαδικού χώρου, ήδη από την Παλαιολιθική περίοδο, όπως ο ίδιος πίστευε. Αντιθέτω, σύμφωνα με τις επικρατούσσες την εποχή εκείνη αρχαιολογικές απόψεις, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο επωετερό, ο γεωγραφικός μας χώρος είχε κατοικηθεί για πρώτη φορά στη διάρκεια της Νεολιθικής περιόδου με μεταναστεύση από βορειότερα.

Το σπήλαιο Ζαΐμη (Νο 413), στην Κακιά Σκάλα της Μεγαρίδης, ήταν το πρώτο που έδωσε θετικά αποτέλεσμα, αποκαλύπτοντας στρωματογραφικούς ορίζοντες με πολιπισμικά κατάλοιπα, προγενέστερους της Νεολιθικής περιόδου. Επίσης, το πιο γνωστό από όσα έρευνές ο A. Markovits, χάρη στις σχετικές δημοσιεύσεις του στα Πρακτικά της Ελληνικής Ανθρωπολογικής Εταιρείας - 1928, 1929, 1930, 1931, *Speleologisches Jahrbuch (Wien)* - 1932-33, *Mitteilungen der Geographischen Gesellschaft* - 1932, *Mitteilungen über Höhlen und Karstforschung* - 1933, *Fortschungen und Fortschritte (Berlin)* - 1933.

Στη συνέχεια, η ανασκαφή στο σπήλαιο Ulbrich της Ναυπλίας επέβαλε τα βασικά συμπεράδατα του από την περιοχή της Κακιάς Σκάλας. Για τις έρευνές

Adalbert Markovits (1897-1941)

An active member of Austria's and Germany's speleological organisations, Markovits was initially involved in the scientific research of karstic formations in Central Europe, Austria in particular.

During the period 1928-1940, he carried out extensive speleological research and systematic excavations in Greece, with the assistance of the Anthropology Museum of the University of Athens. His research aimed to confirm his belief, that human presence and habitation in the Helladic region occurred as early as the Palaeolithic period. This was contrary to the established archaeological view of the time, both in Greece and abroad, which held that the Greek geographical region had been settled for the first time during the Neolithic period, through migrations from the north. The Zaimi cave (no 413), at Kakia Skala in the Megarid, was the first to produce positive results, with the discovery of stromatographic horizons and cultural remains belonging to an earlier period than the Neolithic one. This has become his better known search, through his publications in the *Annals of the Hellenic Anthropological Society* of 1928, 1929, 1930, 1931, the *Speleological Jahrbuch (Wien)*, 1932-1933, the *Mitteilungen der Geographischen Gesellschaft*, 1932, the *Mitteilungen über Höhlen und Karstforschung*, 1933, the *Fortschungen und Fortschritte (Berlin)*, 1933. The later excavations of the Ulbrich cave in Nauplia, confirmed the basic conclusions from the Kakia Skala region. In recognition of his research, Markovits was

Adalbert Markovits.

awarded a doctorship in Prehistory by the University of Vienna and was appointed professor of Prehistory and Geography in Paris.

A direct follow-up of Markovits' research activities in Greece were the excavations of R. Stampfuss in the Seidi cave of Kopsais and those of L. Reich in the Kefalari cave of the Argolid, which brought to light Upper Palaeolithic habitational horizons.

Th. Pitsios

Vladimir Milojević (1918-1978)

Γερμανός προϊστοριόλογος. Καθηγητής Προϊστορίας και διευθυντής του Ινστιτούτου Προϊστορίας και Γραπτοϊστορίας του Πανεπιστημίου της Χαϊδελβέργης, στη Γερμανία. Διέδει στη Πανεπιστημίου των πόλεων του Μονάχου και του Saarbrücken, και από το 1958 στο Πανεπιστημίου της Χαϊδελβέργης. Δημόσιες τη γερμανική αποστολή στη Θεσσαλία από το 1953, όπου ανέσκαψε μεγάλον αριθμόν θέσεων της Νεολιθικής και της Εποχής του Χαλκού. Ο Β. Μίλογιτς ήταν από τους πρώτους που υποστηριξαν την υπόθεση, σύμφωνα με την οποία η Βαλκανική αποτέλεσε, χρονολογικά και πολιτισμικά, μεταβατική ζώνη μεταξύ της Εγγύς Ανατολής και της Κεντρικής Ευρώπης. Το συγγραφικό του έργο περιλαμβάνει: *Chronologie der Jüngeren Steinzeit Mittel- und Südosteuropas*, Berlin 1953. *Hauptergebnisse der deutschen Ausgrabungen in Thessalien 1953-1958*, Bonn 1961. *Das präkeramische Neolithikum sowie die Tier- und Pflanzenreste*, Bonn 1965. Είναι επίσης εκδότης της σειράς *Beiträge zum Ur- und Frühgeschichtlichen Archäologie des Mittelmeer-Kulturaumes*.

Ο Β. Μίλογιτς προώθησε τη διερεύνηση της ΠΕ στη Θεσσαλία μέσα από σειρά επιφανειακών ερευνών αρχαιολογικού χαρακτήρα, που συνοδεύτηκαν από τη συστηματική μελέτη των αποθέσεων του Τεταρτογενούς στη θεσσαλική πεδιάδα από τον H. Schneider

και D. Jung, και τη μελέτη της πανίδας από τον J. Boessneck. Τα αποτελέσματα δημοσιεύθηκαν σε ένα, κλασικό για την ΠΕ της χώρας, σύγγραμμα, το *Paläolithikum um Larissa in Thessalien*, Bonn 1965.

Βιβλιογραφία: Filip Jan, 1966. *Enzyklopädisches Handbuch für Ur- und Frühgeschichte Europas*. Stuttgart, W. Kohlhammer.

G. K.-Φ.

Vladimir Milojević (1918-1978)

German prehistorian. Professor of Prehistory and Director of the Institute of Prehistory and Protohistory at Heidelberg University in Germany. He taught at the Universities of Munich and Saarbrücken, and from 1958 at the University of Heidelberg. From 1953 he headed the German expedition in Thessaly, Greece, where he excavated a large number of Neolithic and Bronze Age sites. Milojević was among the first to support the thesis, that the Balkan peninsula represented, in chronological and cultural terms, the interim zone between the Near East and Central Europe. His scholarly works include: *Chronologie der Jüngeren Steinzeit Mittel- und Südosteuropas*, Berlin 1953. *Hauptergebnisse der deutschen Ausgrabungen in Thessalien 1953-1958*, Bonn 1961. *Das präkeramische Neolithikum sowie die Tier- und Pflanzenreste*, Bonn 1965. He was also the editor of the series *Beiträge zum Ur- und Frühgeschichtlichen Archäologie des Mittelmeer-Kulturaumes*. Milojević promoted research in Thessaly's Palaeolithic period through a series of surface surveys of archaeological character, which was combined with the systematic study of the remains in the Thessalian plain sediments, by H. Schneider and D. Jung, and that of its fauna, by J. Boessneck. The conclusions were published in a classic work, for the Palaeolithic period of Greece, entitled *Paläolithikum um Larissa in Thessalien*, Bonn 1965.

Bibliography: J. Filip, *Enzyklopädisches Handbuch für Ur- und Frühgeschichte Europas*, W. Kohlhammer, Stuttgart 1966.

G. K.-Φ.

Hugo Obermaier (1877-1946)

Γερμανός κληρικός και αρχαιολόγος, ο Ομηρημάγιερ σπουδάσεις Θεολογία και Προϊστορική Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης, όπου και υποστηριξε, το 1904, τη διδακτορική του διατριβή με θέμα "Beiträge zur Kenntnis des Quartars des den Pyrenaen" (Σύμβολο στη γνώση του Τεταρτογενούς στα Πυρηναί). Από το 1909 έως το 1911 διδάσκαλο Προϊστορίας στη Βιέννη, και από το 1910 έως το 1914 στο Institut de Paléontologie Humaine στο Παρίσι, όπου ήταν καθηγητής ο Μπρέιν. Αφίερωσε την επόμενη εικοσαετία σε έρευνες στο πεδίο, σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, μεταξύ των οποίων στην Ισπανία και στην Ελβετία. Το 1939 εκλέχθηκε καθηγητής Προϊστορίας στο Πανεπιστήμιο του Freiburg, στην Ελβετία. Μετά την δημοσίευση των διακρίσιμους: *Der Mensch der Vorzeit*, Berlin 1912, *Fossil Man in Spain*, London 1924, *Las pinturas rupestres de los Alrededores de Tromon, Teruel*, Maßript 1927 (με τον H. Breuil).

Βιβλιογραφία: Probst E., 1991. *Deutschland in der Steinzeit. Jäger, Fischer und Bauern zwischen Nordseeküste und Alpenraum*. München, C.

ανθρωπολογικά. Έχει διατυπώσει σημαντικές θεωρίες για τη βιολογική συνέχεια του πληθυσμού της Ελλάδας. Είναι ίδρυτης της Ανθρωπολογικής Εταιρείας Ελλάδος (με πολλά παραρτήματα σ' όλη τη χώρα). Είναι μέλος του Μονίμου Διεθνούς Συμβουλίου Ανθρωπολογικών και Εθνολογικών Επιστημών. Ίδρυσε το Ανθρωπολογικό Μουσείο Πετραλώνων, όπου εκτίθενται ευρήματα απ' όλη την Ελλάδα. Εκδίδει την επετηρίδα Ανθρώπος. Διενέργει παλαιοανθρωπολογικές ανασκαφές στη Χαλκιδική (Πετράλωνα: όπου βρέθηκε το γνωστό, ανθρώπινο, απολιθωμένο κρανίο, Νέα Τριγλία, Βραστά, κ.α.), στη Δ. Μακεδονία (Πεντάβρυσο, Περδίκκα, Πτολεμαΐδα κ.α.), επιφανειακές ανιχνεύσεις σ' όλο τον ελλαδικό χώρο από το 1965, καθώς και ανθρωπομετρήσεις ατόμων από τον Ειρηνικό (Αίγαυο) ώς τον Ατλαντικό (Βάσκο).

Α.Π.

Άρης Πουλιανός.

Aris Poulianos (1924)

Greek anthropologist. Born on the island of Ikaria, he studied at the University of New York and was awarded his Ph.D. by the University of Moscow. He has been an active Member of New York's Academy of Sciences, since 1987. As a member of the Executive Committee of the University of Patras (1965-1967), he founded the first Faculty of Biology in a Greek university. During his stay in Moscow, he worked mainly in the Faculty of the Origins of Races at the Institute of Anthropology, of the Academy of Sciences. He is the author of five books and numerous anthropological publications. He has formulated substantial theories on the biological continuity of Greece's population and he is the founder of the Anthropological Society of Greece (with many annexes throughout the country). He is a member of the Permanent International Council of Anthropological and Ethnological Sciences. He founded the Anthropology Museum of Petralona, which houses exhibits from all over Greece. He publishes the journal *Anthropos*. He carries out Palaeoanthropological excavations in Halkidiki (Petalona: where the well-known ossified human skull was found, Nea Trigilia, Vrasta, etc.), in Western Macedonia (Pentavryssos,

Bertelsmann.

Filip Jan, 1966. *Enzyklopädisches Handbuch für Ur- und Frühgeschichte Europas*. Stuttgart, W. Kohlhammer.

Γ. Κ.-Φ.

Hugo Obermaier (1877-1946)

German clergyman and archaeologist. He studied Theology and Prehistoric Archaeology at the University of Vienna, where he submitted his doctoral thesis "Beitrag zur Kenntnis des Quartars in den Pyrenäen" (Contribution to the Knowledge of the Quaternary in the Pyrenees). From 1909 until 1911 he taught Prehistory in Vienna and from 1910 until 1914 at the Institut de Paléontologie Humaine in Paris, where Breuil was also a professor. During the next twenty years, he devoted himself to field research in many European countries, among which Spain, Italy and Switzerland. In 1939 he was appointed professor of Prehistory at the University of Freiburg in Switzerland. His publications include: *Der Mensch der Vorzeit*, Berlin 1912, *Fossil Man in Spain*, London 1924, *Las pinturas rupestres de los Allendeores de Tromon, Turel, Madrid* 1927 (with Breuil).

Bibliography: E. Probst, *Deutschland in der Steinzeit*; Jager, *Fischer und Bauern zwischen Nordseeküste und Alpenraum*, C. Bertelsmann, München 1991.

Filip J., *Enzyklopädisches Handbuch für Ur- und Frühgeschichte Europas*, W. Kohlhammer, Stuttgart 1966.

G. K.-F.

Άρης Πουλιανός (1924)

'Ελληνας ανθρωπολόγος. Γεννήθηκε στην Ικαρία. Σπούδασε στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης (Ph.D. του Πανεπιστημίου της Μόσχας), και από το 1987 είναι ενέργος μέλος της Ακαδημίας Επιστημών της Ν. Υόρκης. Ως μέλος της Διαικούσας Επιτροπής του Πανεπιστημίου Πατρών (1965-1967), ίδρυσε το πρώτο Τμήμα Βιολογίας σε ελληνικό Πανεπιστήμιο. Στη Μάσσα εργάστηκε κυρίως στο Τμήμα Φυλετικής του Ινστιτούτου Ανθρωπολογίας της Ακαδημίας Επιστημών. Έχει συγγράψει 5 βιβλία και πλήθος από άρθρα

Perdika, Ptolemais, etc.), surface surveys throughout Greece since 1965, as well as human measurements of individuals, ranging from the Pacific (Ainou) to the Atlantic Ocean (Basques).

A. P.

Elisabeth Schmid (1912-1994)

Γερμανίδη προϊστοριόλογος και πανεπιστημιακή καθηγήτρια. Σπουδασε Προϊστορία, Γεωλογία, Παλαιοντολογία και Αρχαιοζωλογία στο Πανεπιστήμιο του Freiburg, στη Γερμανία. Από το 1937 έως το 1962 διδάξει στα Πανεπιστήμια των πόλεων της Βόννης, της Κολονίας και του Freiburg. Το 1960 εκλέχθηκε καθηγήτρια της Προϊστορίας στο Πανεπιστήμιο της Βασιλείας και το 1976 ήταν η πρώτη γυναίκα πρύτανης της Σχολής των Φυσικών Επιστημών. Το 1953 ίδρυσε με τον καθ. R. Laur-Belart το Ερευνητικό Κέντρο Προϊστορίας, σε συνεργασία με την Ελβετική Αρχαιολογική Έταιρεια. Παράλληλα με τη διδακτική και ερευνητική της δραστηριότητα η E. Σμιντ γράφτηκε για την εγκατάσταση της μόνιμης έκθεσης Προϊστορίας στο Εθνογραφικό Μουσείο της Βασιλείας και ήταν ενεργό μέλος της Ελβετικής Προϊστορικής Έταιρειας. Από το δημιουργήματά της το πιο γνωστό είναι το *Atlas of Animal Bones*, Amsterdam 1972. Η E. Σμιντ διέρυνε τους ορίζοντες της προϊστορικής έρευνας χρηματωνότας τις φυσικές επιστήμες και ιδιαιτερά την Ιζηματολογία και την Αρχαιοζωλογία, γεγονός που για την εποχή αποτελούσε πρωτοπορία. Άλλωστε και η ανασκαφή τομή που έκανε στο Seienti αποκοπούσε, δύναται η ίδια τονίσει, "...στα νδωτες απάντηση στα εκκρεμή ακόμη ερωτήματα που αφορούσαν κυρίως τα ίχνη ματα και την πανίδα".

Βιβλιογραφία: Schibler J., 1994. "Zum Andenken an Frau Prof. Dr. Elisabeth Schmid", 1994, *Jahrbuch der Schweizerischen Gesellschaft für Ur- und Frühgeschichte*, 77.

G. K.-Φ.

Elisabeth Schmid (1912-1994)

German prehistorian and academic. She studied Prehistory, Geology, Palaeontology and Ancient Zoology at the University of Freiburg in Germany. From 1937 until 1962 she taught at the Universities of Bonn, Cologne and Freiburg. In 1960 she was appointed professor of Prehistory at the University of Basle and in 1976 she was the first woman to become Rector of the School of Natural Sciences. In 1953 she founded, with professor R. Laur-Belart, the Prehistory Research Centre, in collaboration with the Swiss Ethnographic Society. Together with her teaching and research activities, she worked for the establishment of a permanent exhibition of Prehistory at the Basle Ethnographic Museum, and was an active member of the Swiss Prehistoric Society. Her *Atlas of Animal Bones*, Amsterdam 1972, is her most well-known publication. Schmid broadened the horizons of Prehistoric research by using the Natural Sciences and especially Enzymatology and Ancient Zoology, a pioneering approach at the time. Moreover, the purpose of her excavation trench at Seidi was, as she herself emphasised, "... die noch offenen Fragen vor allem der Sediments und der Fauna zu beantworten".

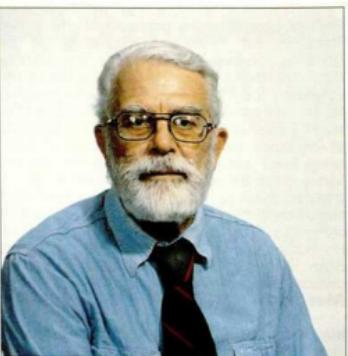
Bibliography: J. Schibler, "Zum Andenken an Frau Prof. Dr. Elisabeth Schmid", *Jahrbuch der Schweizerischen Gesellschaft für Ur- und Frühgeschichte* 77 (1994).

G. K.-Φ.

Αύγουστος Σορδίνας (1927)

Ομότιμος καθηγητής του Ιονίου Πανεπιστημίου. Έκανε σπουδές Ανθρωπολογίας και Προϊστορικής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο του Harvard, όπου υποστηρίξει τη διδακτορική του διατριβή με θέμα: "The Prehistory of the Ionian Islands" (1968). Μεταξύ 1958-1960 έκαψε έρευνες της Μεσοπαλαιολιθικής (Sangoan) στη Δυτική Αφρική, υπό τον Oliver Davies του Πανεπιστημίου Legon, της Ghana. Μεταξύ 1961-1964 ειδικεύθηκε στην Ανάτολη Παλαιολιθική της Καλλίδη, υπό τον καθηγητή Hallam Movius (ανασκαφές Abri Pataud, Dordogne, του Harvard). Ως καθηγητής Ανθρωπολογίας, στο Memphis State University των Η.Π.Α., ανέλαβε διδάσκοντας ερευνητικές αποστολές, π.χ. στην Ελλάδα (Παλαιοντολογία και Αρχαιολογία Πλειστοκαίνου καθώς και μελέτες υλικού εξοπλισμού παραδοσιακών αγροτικών ομάδων), στην Κορινθία και τον Ισημερινό (Προϊστορική Αρχαιολογία), στη λίμνη Τιτικάκα (υλικός εξοπλισμός της φυλής Oury) και άλλοι. Έγραψε: "Investigations of the Prehistory of Corfu during 1964-1966", "Contributions to Archaeology of Saudi Arabia", "Η Πατριπέλλα: Ένα πρωτόγονο μέσο ναυσιπλοΐας στη Δυτική Κέρκυρα", κ.ά.

A. S.

Avgoustos Sordinas (1927)

Professor emeritus of the Ionian University. He studied Anthropology and Prehistoric Archaeology at Harvard University, where he submitted his doctoral thesis: "The Prehistory of the Ionian Islands" (1968). During the years 1958 to 1960 he carried out research on the Midpalaeolithic period (Sangoan) in West Africa, under Oliver Davies of the Legon University in Ghana. From 1961 till 1964 he specialised in France's Upper Palaeolithic period, under professor Hallam Movius (Harvard University's excavations in Abri Pataud, in the Dordogne). As professor of Anthropology, at Memphis State University in the USA, he undertook various research expeditions, e.g. in Greece (Palaeontology and Archaeology of Pleistocene, as well as studies on the material equipment of traditional agricultural groups), in Colombian-Ecuador (Prehistoric Archaeo-

logy), on lake Titikaka (the material equipment of the Oury tribe) and on other locations. Works: *Investigations of the Prehistory of Corfu during 1964-1966, Contributions to the Archaeology of Saudi Arabia, The Papyrus Boat: A Primitive Navigational Craft in Western Corfu*, and others.

A. S.

Rudolf Stampfuss (1904-?)

Γερμανός αρχαιολόγος. Σπούδασε Αρχαιολογία στο Tübingen. Το 1928 διορίστηκε διευθυντής του Μουσείου του Duisburg και το 1935 ανάλαβε τη διδασκαλία της Προϊστορίας στην Παιδαγωγική Ακαδημία του Dortmund. Ασχολήθηκε με την έκδοση πολλών κειμένων πάνω στην Προϊστορία και την Πρωτοϊστορία της Γερμανίας. Οι δημοσιεύσεις του αφορούν, κατά μεγάλο μέρος, αρχαιολογικές μελέτες της Νεολιθικής Εποχής και της Εποχής του Χαλκού, κυρίως στη Ρηνανία.

Βιβλιογραφία: Filip Jan, 1966. *Enzyklopädisches Handbuch für Ur- und Frühgeschichte Europas*. Stuttgart, W. Kohlhammer.

Σημ. Δεν μπορέσουμε να εξακριβώσουμε τη χρονολογία θανάτου του R. Stampfuss.

G. K.-Φ.

Rudolf Stampfuss (1904-?)

German archaeologist. He studied Archaeology at Tübingen. In 1928 he was appointed Director of the Museum of Duisburg and in 1935 he took over the teaching of Prehistory at the Paedagogic Academy of Dortmund. He published numerous texts on Germany's Prehistory and Protohistory. His publications are, to a large extent, archaeological studies of the Neolithic and the Bronze Age, mainly in the Rhineland.

Bibliography: J. Filip, *Enzyklopädisches Handbuch für Ur- und Frühgeschichte Europas*, W. Kohlhammer, Stuttgart 1966.

G. K.-Φ.

Δημήτρης Θεοχάρης (1919-1977)

Έλληνας αρχαιολόγος-προϊστοριολόγος και πανεπιστημιακός, από τους πρωτόπορους μελετητές της Απώτατης Προϊστορίας της χώρας. Σπούδασε στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης, μετεκπαίδευτήκε (1958-1960) στο Πανεπιστήμιο της Χαϊδελβέργης, στη Γερμανία, και συνέχισε την κατάταξη του στο Μουσée de l'Homme, στο Παρίσι, καθώς και στο Πανεπιστήμιο του Cambridge και στο Institute of Archaeology, στο Λονδίνο. Ως εύρος Αρχαιοπτών στη Θεσσαλία, οργάνωσε τη νέα έκθεση στο Μουσείο του Βόλου. Σε συνεργασία με τη σύζυγό του αρχαιολόγο M. Θεοχάρη, τον τότε επιμελητή Γ. Χούρμουζιδη και ομάδα Γερμανών αρχαιολόγων υπό τον B. Milojčić, πρώτης την έρευνα της προϊστορικής εποχής της Θεσσαλίας, ανασκάπτωντας πολλές νεολιθικές θέσεις, και επεκτείνοντας τις ανασκαφές του Σεσκλού, συνεχίζοντας έτσι το έργο του Χ. Τσούντα. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του διδάξτηκε στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Ο Δ. Θεοχάρης είναι ο πρώτος Έλληνας αρχαιολόγος που ενδιαφέρθηκε μεσαία και αποτελεσματικά για τη μελέτη της ΠΕ, αναλαμβάνοντας επιφανειακές έρευνες και δημοσιεύσαντας τα λίθινα εργαλειακά σύνολα. Στις εργασίες του δοκιμάζονταν για πρώτη φο-

ρά μια επιστημονική περιγραφική ορολογία στην ελληνική γλώσσα. Από τις δημοσιεύσεις του διακρίνονται δύο μνημειώδη έργα: *H Αυγή της Θεσσαλικής Προϊστορίας*, Βόλος 1967, και *Νεολιθική Ελλάς*, 1971.

Βιβλιογραφία: Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό, Εκδοτική Αθηνών.

G. K.-Φ.

Dimitris Theocharis (1919-1977)

Greek archaeologist, prehistorian and academic, one of the pioneers in the Remotest Prehistory of Greece. He studied at the University of Thessaloniki and did post-graduate work at the University of Heidelberg (1958-1960) in Germany. He continued his studies at the Musée de l'Homme in Paris, at Cambridge University and the Institute of Archaeology in London. As Ephor of Antiquities in Thessaly, he organised the new exhibition in the Museum of Volos. In collaboration with his wife, archaeologist M. Theochari, the then assistant professor G. Hourmouzides and a team of German archaeologists under V. Milojčić, he promoted research in Thessaly's Prehistoric age, excavating numerous Neolithic sites and extending Sesklo's excavations, thus continuing Ch. Tsounta's work. He taught at the University of Thessaloniki during the last years of his life. Theocharis is the first Greek archaeologist to take a direct and effective interest in the study of the Prehistoric period, by undertaking surface surveys and by publishing his findings on sets of stone implements. In his texts a scientific, descriptive terminology in Greek was tested for the first time. Among his publications we single out two monumental works: *The Dawn of Thessalian Prehistory*, Volos 1967, and *Neolithic Greece*, Athens 1971.

Bibliography: International Who is Who, Ekdotiki, Athens 1991.

G. K.-Φ.

Δημήτρης Θεοχάρης.